

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

АДМІНІСТРАТИВНА КОЛЕГІЯ ХАРКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ РЕКОМЕНДАЦІЇ

27.03.2018 № 26-рк/к

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ДЕРГАЧІКОМУНСЕРВІС»

62303, Харківська обл., Дергачівський
район, м. Дергачі, вул. 1 Травня, 20

Щодо вжиття заходів
для усунення причин та умов
виникнення порушення законодавства
про захист економічної конкуренції

В ході дослідження ринків послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що перебувають в комунальній власності територіальної громади м. Дергачі Харківської області, на підставі подання першого відділу досліджень і розслідувань від 03.11.2016 № 373 за ознаками вчинення Комунальним підприємством «Дергачікомунсервіс» Дергачівської міської ради (надалі – КП «Дергачікомунсервіс») порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, адміністративною колегією Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України прийнято розпорядження від 03.11.2016 № 135-рп/к про початок розгляду справи № 1/02-102-16 (надалі – Справа).

Дії КП «Дергачікомунсервіс» полягають у нарахуванні плати за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій за тарифами, які встановлені органом місцевого самоврядування для іншого підприємства.

В результаті збирання та аналізу доказів, з'ясування дійсних обставин Справи встановлено наступне.

КП «Дергачікомунсервіс» є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в банках, печатку, штампи, бланки зі своєю назвою та інше. Засновником

КП «Дергачікомунсервіс» є Дергачівська міська рада (надалі – Міська рада). Місцезнаходження: 62303, Харківська обл., Дергачівський район, м. Дергачі, вул. 1 Травня, 20. Ідентифікаційний код – 38655895.

Відповідно до інформації, розміщеної на офіційному сайті Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань <https://usr.minjust.gov.ua>, одним із видів діяльності КП «Дергачікомунсервіс» є комплексне обслуговування об'єктів (код за КВЕД 81.10).

Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», КП «Дергачікомунсервіс» є суб'єктом господарювання.

З метою визначення монопольного (домінуючого) становища КП «Дергачікомунсервіс» застосовано Методику визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затверджену розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р та зареєстровану Міністерством юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (надалі – Методика).

Об'єктами дослідження щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій (надалі – Послуги);

- КП «Дергачікомунсервіс» – надавач Послуг.

Споживачами Послуг є власники (наймачі) квартир та нежитлових приміщень будинків у м. Дергачі Харківської області, які знаходяться на балансі (обслуговуванні) КП «Дергачікомунсервіс».

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» утримання будинків і прибудинкових територій – це господарська діяльність, спрямована на задоволення потреби фізичної чи юридичної особи щодо забезпечення експлуатації та/або ремонту жилих та нежилих приміщень, будинків і споруд, комплексів будинків і споруд, а також утримання прилеглої до них (прибудинкової) території відповідно до вимог нормативів, норм, стандартів, порядків і правил згідно із законодавством.

У розумінні абзацу тринадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» послуга з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій є товаром.

Враховуючи, що зазначені послуги не мають замінників, товарними межами ринку є послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Відповідно до абзацу четвертого статті 24 Житлового кодексу Української РСР, жилий будинок може обслуговуватись тільки однією житлово-експлуатаційною організацією.

Рішенням XLIV сесії VI скликання Міської ради від 19.06.2013 № 7 «Про визначення виконавця житлово-комунальних послуг будинків житлового фонду

комунальної власності та соціальної сфери територіальної громади Дергачівської міської ради» (надалі – Рішення), КП «Дергачікомунсервіс» визначено виконавцем послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкових територій.

Згідно з інформацією Міської ради, наданою листом від 11.10.2016 № 2219/02-19, у КП «Дергачікомунсервіс» знаходяться на обслуговуванні наступні житлові будинки:

- № 10А, 10Б, 10В, 10Г, 10Д, 10Є, 10Ж, 10К по вул. Садова у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області;

- № 23 по вул. Суворова у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області;

- № 5А на площі Перемоги у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області;

- № 176, 176Б, 176В (гуртожиток), 178 по вул. Сумський шлях у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області;

- № 27 (гуртожиток) по вул. Наукова у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області;

- № 1, 1Є, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 11Б, 11Г, 12, 13, 31, 19, 20, 21, 21А, 22, 23 по вул. Центральна у м. Дергачі Дергачівського району Харківської області.

Отже, територіальними межами ринку є територія м. Дергачі Дергачівського району Харківської області, на якій знаходяться будинки і споруди та прибудинкова територія, що перебувають у комунальній власності відповідної територіальної громади та обслуговуються КП «Дергачікомунсервіс».

Часовими межами ринку визначено проміжки часу: червень-грудень 2013 року, 2014-2017 роки та січень-лютий 2018 року, протягом яких структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінювались.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» доповноважень органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить визначення виконавця житлово-комунальних послуг (крім послуг з централізованого опалення, послуг з централізованого постачання холодної води, послуг з централізованого постачання гарячої води, послуг з водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) відповідно до цього Закону в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

Крім цього, відповідно до пункту 1.6 Порядку визначення виконавця житлово-комунальних послуг, затвердженого наказом Держжитлокомунгоспу України від 25.04.2005 № 60, виконавець житлово-комунальних послуг визначається органами місцевого самоврядування, крім випадків коли власник (власники) житлових будинків бажає (бажають) визначити виконавця житлово-комунальних послуг самостійно.

Крім того, специфіка ринку Послуг полягає в тому, що кожний окремий власник (наймач) квартири або нежитлового приміщення будинків у м. Дергачі Харківської області, які знаходяться на балансі (обслуговуванні) КП «Дергачікомунсервіс», не має можливості отримувати Послуги від іншого виконавця.

Відтак, у власників (наймачів) житлових та нежитлових приміщень будинків відсутня альтернатива в отриманні житлово-комунальних послуг.

Таким чином, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на ринок Послуг є адміністративні та організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю визначення Міською радою виконавця зазначених послуг та специфікою надання Послуг.

Враховуючи наведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Дергачікомунсервіс» за підсумками діяльності в проміжках часу: червень-грудень 2013 року, 2014-2017 роки, січень-лютий 2018 року та станом на березень 2018 року має ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку Послуг в межах м. Дергачі Дергачівського району Харківської області.

Відповідно до частини другої статті 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» ціни/тарифи на комунальні послуги та послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій формуються і затверджуються центральними органами виконавчої влади, національними комісіями, що здійснюють державне регулювання у відповідних сферах, та органами місцевого самоврядування відповідно до їхніх повноважень, визначених законом.

Відповідно до статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»:

- виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів;

- органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво (надання);

- у разі встановлення органом місцевого самоврядування тарифів на житлово-комунальні послуги на рівні, що унеможливорює отримання прибутку, орган, який їх затвердив, зобов'язаний відшкодувати з відповідного місцевого бюджету виконавцям/виробникам різницю між встановленим розміром цін/тарифів та економічно обґрунтованими витратами на виробництво цих послуг.

Міська рада Рішенням встановила, що КП «Дергачікомунсервіс» при наданні послуг застосовує тарифи на житлово-комунальні послуги, які розраховані для Комунального підприємства «Дергачівський комунальник».

Відповідно до частини четвертої статті 52 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» розмір плати за утримання будинків і споруд та прибудинкових територій встановлюється залежно від капітальності, рівня облаштування та благоустрою.

Порядок формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» (надалі – Порядок), визначає механізм формування тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій і поширюється на суб'єктів господарювання всіх форм власності, які надають послуги, суб'єктів господарювання всіх форм власності, що спеціалізуються на виконанні окремих послуг, на умовах субпідрядних договорів з виконавцями, органи місцевого самоврядування, власників, орендарів житлових будинків (гуртожитків), власників (наймачів) квартир (житлових приміщень у гуртожитках), власників нежитлових приміщень у житлових будинках (гуртожитках).

Відповідно до пункту 2 Порядку тариф на послуги розраховується окремо за кожним будинком залежно від запланованих кількісних показників послуг, що фактично повинні надаватися для забезпечення належного санітарно-гігієнічного, протипожежного, технічного стану будинків і споруд та прибудинкових територій з урахуванням переліку послуг згідно з додатком до цього Порядку.

При цьому, відповідно до пункту 3 Порядку під час встановлення тарифу на послуги необхідно забезпечувати прозорість визначення вартості усіх послуг з розрахунку на один квадратний метр загальної площі квартири, житлового приміщення у гуртожитку та нежитлового приміщення у житловому будинку (гуртожитку).

В ході розгляду Справи встановлено, що КП «Дергачікомунсервіс» не розраховало економічно обґрунтовані витрати та не подало їх до органу місцевого самоврядування для встановлення тарифів на Послуги, а нараховувало плату за Послуги за тарифами, які встановлені органом місцевого самоврядування для іншого підприємства. Застосування тарифів іншого підприємства призвело до необґрунтованої плати з боку споживачів, оскільки КП «Дергачікомунсервіс» не враховувало своєї витрати при фактичних показниках наданих Послуг.

Пояснень з приводу нездійснення розрахунку та неподання Міській раді економічно обґрунтованих витрат для встановлення тарифів на Послуги КП «Дергачікомунсервіс» до Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України не надало. Застосування тарифів іншого підприємства без урахування фактичних показників Послуг, які надаються КП «Дергачікомунсервіс», не відповідає Порядку.

Отже, КП «Дергачікомунсервіс» нараховувало плату за Послуги за тарифами, які встановлені на підставі витрат іншого підприємства, що, в свою чергу, призвело до ущемлення інтересів споживачів.

Через обмеженість альтернативних джерел надання Послуг, що задовольняли б попит за нормальних умов конкуренції, домінуюча компанія стає для покупців партнером, стосунків із яким неможливо уникнути.

Такі дії КП «Дергачікомунсервіс» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку Послуг, адже в такому випадку споживач мав би можливість обирати між кількома виконавцями, і у разі ущемлення його інтересів міг би обрати іншого виконавця таких послуг.

Враховуючи наведене, дії КП «Дергачікомунсервіс», які полягали у нарахуванні плати за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що перебувають в комунальній власності територіальної громади м. Дергачі Харківської області, за тарифами, які встановлені органом місцевого самоврядування для іншого підприємства, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Станом на березень 2018 року КП «Дергачікомунсервіс» розрахувало економічно обґрунтовані витрати на надання послуг з утримання будинків, споруд та прибудинкової території та надало їх до Міської ради для встановлення тарифів на Послуги. За результатами їх розгляду виконавчий комітет Міської ради прийняв рішення від 29.12.2017 № 280 «Про встановлення тарифів на послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій КП «Дергачікомунсервіс». Це підтверджується листом КП «Дергачікомунсервіс» від 29.01.2018 № 325/02-1 (вх. № 318). Отже, порушення припинене.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Харківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КП «Дергачікомунсервіс» (ідентифікаційний код – 38655895) такі

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Вжити заходів для усунення причин та умов виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягало у нарахуванні плати за послуги з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, що перебувають в комунальній власності територіальної громади м. Дергачі Харківської області, за тарифами, які встановлені органом місцевого самоврядування для іншого підприємства, містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій.

Про виконання рекомендацій повідомити територіальне відділення в **10-денний термін** з дня отримання рекомендацій.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною другою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Крім того, відповідно до частини третьої статті 46 вищезазначеного Закону, за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції закривається.

Голова колегії

Гейда І.О.

Члени колегії

Трегубець Н.О.

Приймак Є.Б.

Аврамова С.П.

Печенізька А.С.

Тевелєва Ю.В.